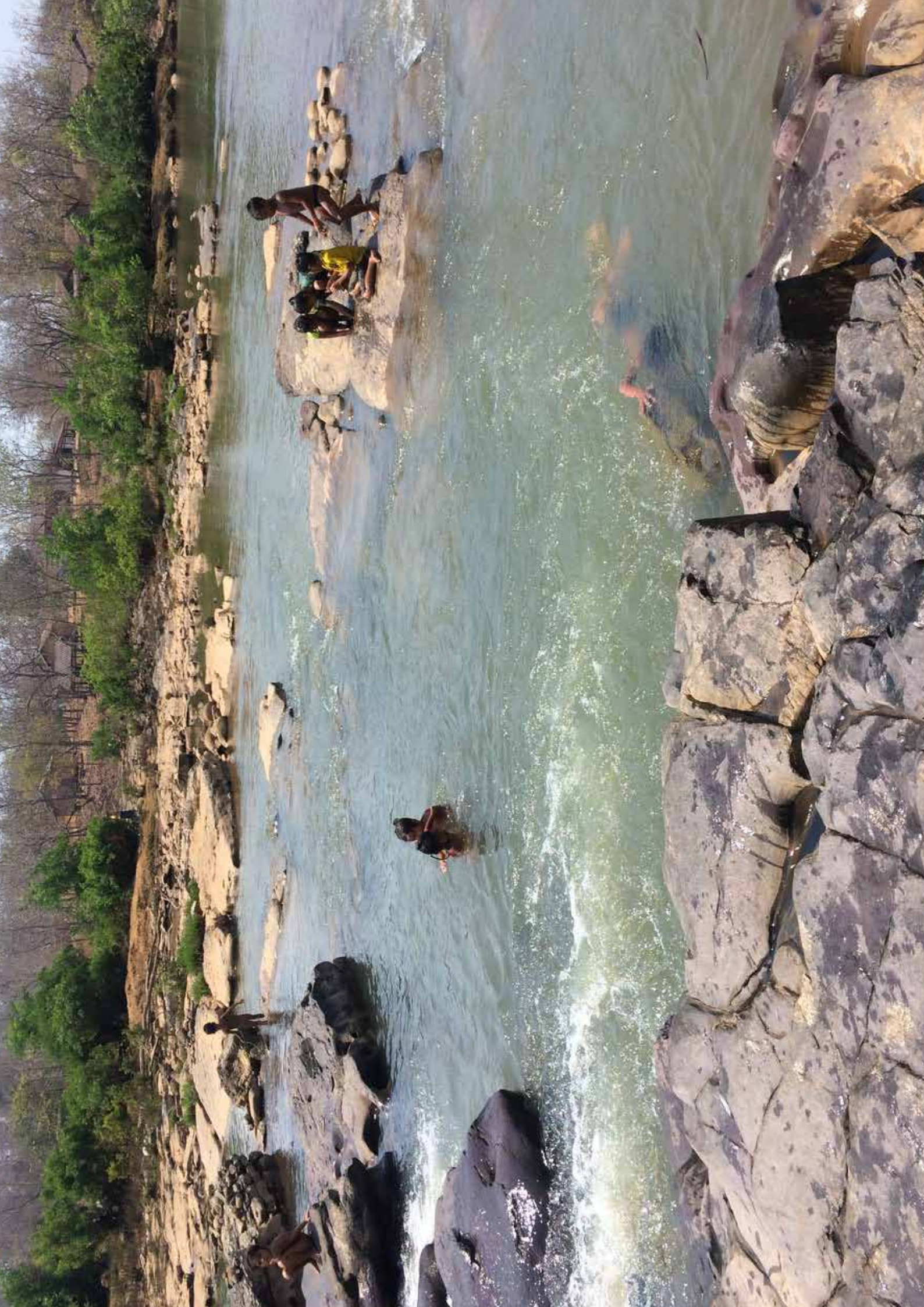

ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ ແປະ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

ຄໍາເຫັນ ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນ ພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: “ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ”. ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບິ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິ່ນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັ່ນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ແຢະ ຄົ້ນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າແຢະ ໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ແຢະ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ, ບາງຮີດ ແລະ ປະເພນີ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ແຢະ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ :

www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

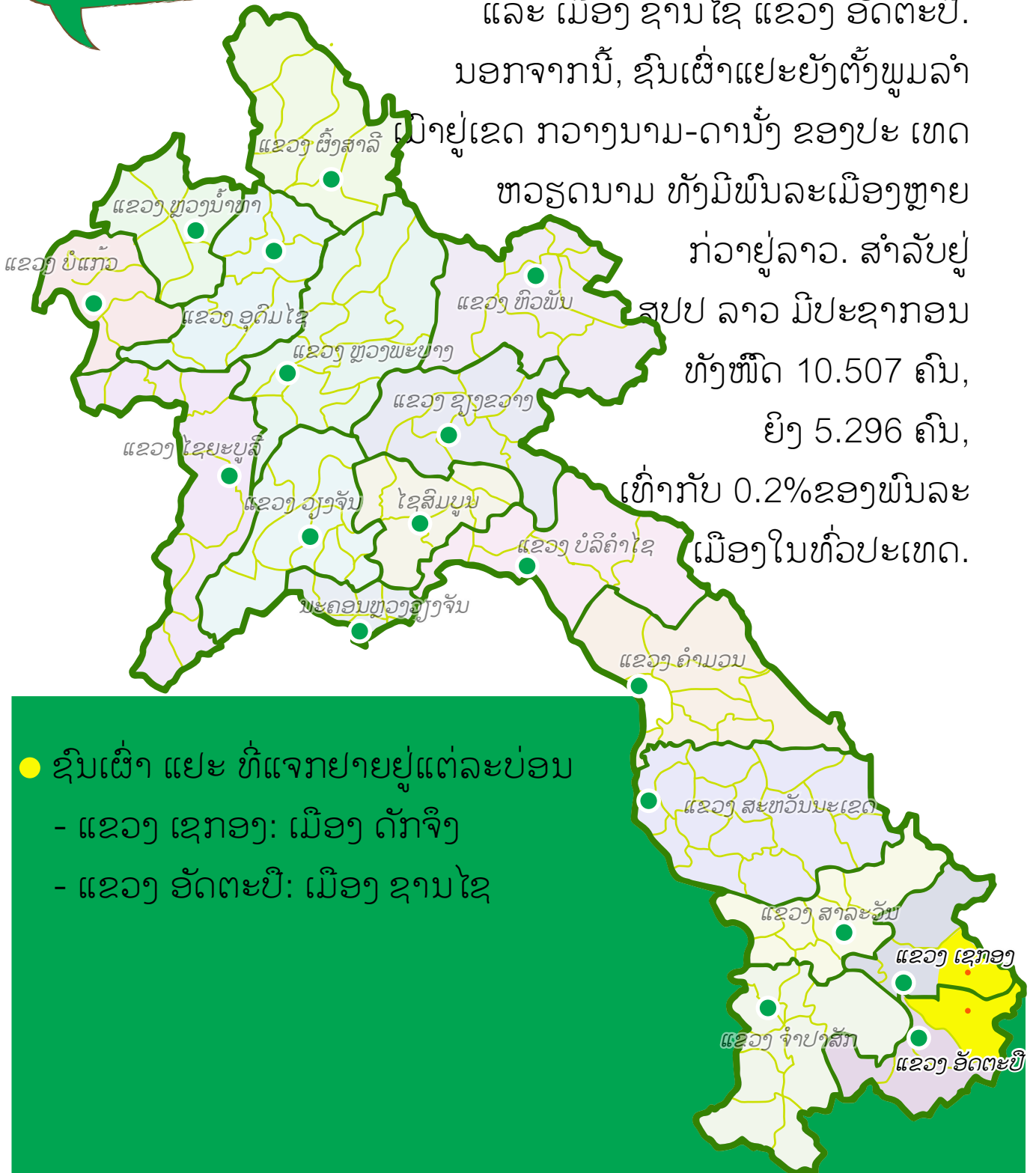
ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ.....2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ

ປັດຈຸບັນຊົນເຜົ່າ ແປະ ຕັ້ງພູມລຳ
ເນົາຢູ່ເຂດເມືອງ ດາກຈິງ ແຂວງ ເຊກອງ
ແລະ ເມືອງ ຊານໄຊ ແຂວງ ອັດຕະປື.
ນອກຈາກນີ້, ຊົນເຜົ່າແປະຍັງຕັ້ງພູມລຳ
ເນົາຢູ່ເຂດ ກວາງນາມ-ດານັ່ງ ຂອງປະ ເທດ
ຫວຽດນາມ ທັງມີພົນລະເມືອງຫຼາຍ
ກ່ວາຢູ່ລາວ. ສຳລັບຢູ່
ສປປ ລາວ ມີປະຊາກອນ
ທັງໝົດ 10.507 ຄົນ,
ຍິ່ງ 5.296 ຄົນ,
ເທົ່າກັບ 0.2%ຂອງພົນລະ
ເມືອງໃນທົ່ວປະເທດ.

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ແປະ ແມ່ນຊົນເຜົ່າໜຶ່ງທີ່ໄດ້ນອນຢູ່ໃນວົງຄະນາຍາດແຫ່ງ ຊາດລາວ, ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຕັ້ງຫຼັກປັກຖານ ແລະ ທຳມາຫາກິນຢູ່ເຂດເມືອງ ດາກຈຶງ ແຂວງເຊກອງ ມາແຕ່ດຶກດຳບັນສະໄໝອານາຈັກ “ຂອມ” ແລະ ຕົກມາຮອດໄລຍະໜຶ່ງຂອງປະຫວັດສາດທີ່ຍາວນານມີກຸ່ມຄົນ ຈຳນວນໜຶ່ງຂອງຊົນເຜົ່າ ແປະ ທີ່ໄດ້ເຄື່ອນຍ້າຍໄປຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ ເຂດ ກວາງນານ - ດານັ່ງ ປະເທດ ຫວຽດນາມ ແລະ ຈຳນວນໜຶ່ງ ເຄື່ອນຍ້າຍໄປຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ເຂດ ວັງຕັດ, ເມືອງ ຊານໄຊ ແຂວງ ອັດຕະປື. ຊົນເຜົ່ານີ້ເອີ້ນຕົນເອງວ່າ: ແປະ ຊົນເຜົ່າອື່ນເອີ້ນໃຫ້ເຂົາເຈົ້າກໍ ແມ່ນຊົນເຜົ່າ ແປະ ແລະ “ແປະ” ໝາຍເຖິງກຸ່ມຄົນທີ່ຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ ແຄມຫ້ວຍດາກ, ແປະ ທີ່ຂຶ້ນກັບ ເມືອງດາກຈຶງ ແຂວງເຊກອງໃນທີ່ສຸດ ກໍໄດ້ຂະໜານນາມຕົນເອງວ່າ: ຊົນເຜົ່າ ແປະ ຈົນຮອດປັດຈຸບັນນີ້ຊື່ ເອີ້ນຕາມພູມລຳເນົາ.

ພາບໂດຍ: ກິມຊົນເຜົ່າ

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ແຢະ

ພື້ນຖານເສດຖະກິດແຕ່ກ່ອນຈົນຮອດປັດຈຸບັນຊົນເຜົ່າ ແຢະ ຢູ່ປະເທດເຮົາແມ່ນຍຶດຖືອາຊີບຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າໜຽວເປັນ ຕົ້ນຕໍ. ນອກນີ້ຍັງປູກພືດທີ່ມີທາດແປ້ງ, ພືດຕະກູນຖົ່ວ, ຫາປາ ຕາມທຳມະຊາດ, ເຮັດກະດິດ, ກະຕຳ, ເກັບເດັດຜັກປ່ານາໆຊະ ນິດ, ໝາກໄມ້, ໜໍ່ໄມ້, ເຫັດ ແລະ ອື່ນໆເພື່ອປຸງແຕ່ງເຮັດເປັນອາຫານສຳ ລັບບໍລິໂພກໃນແຕ່ລະວັນ. ຄຽງຄູ່ກັນນີ້ຊົນເຜົ່າ ແຢະ ຍັງມີມູນເຊື້ອໃນ ການລ້ຽງສັດປະເພດຕ່າງໆ ຄື: ງົວ, ຄວາຍ, ໝູ, ໝາ ແລະ ສັດປີກ ເພື່ອໃຊ້ເຮັດພິທີກຳທາງຮີດຄອງ, ກິນເປັນອາຫານປະຈຳວັນ, ແມ່ຍິງ ຊົນເຜົ່າ ແຢະ ມີຄວາມຊຳນານໃນວິຊາຕຳ ຫູກ, ສານສາດປູນອນ, ສ່ວນຜູ້ຊາຍມີຄວາມຊຳນານໃນວິຊາຫັດ ຖະກຳຈັກສານ, ຕິເຫຼັກ ແລະ ອື່ນໆ.

ທັງບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ລັກສະນະເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ແຢະ ຕາມປະເພນີແລ້ວເຂົາ ເຈົ້າມັກຈະປູກສ້າງ ແລະ ຢູ່ເຮືອນຮ້ານຍາວ, ຫຼັງຄາມີລັກສະນະກົງ ໂຄ້ງຄືອອງເຕົ້າ. ພາຍໃນເຮືອນໄດ້ມີການຈັດແບ່ງຕາມຈຳນວນສະມາ ຊິກຂອງຄອບຄົວ. ຊົນເຜົ່າ ແຢະ ມັກຕັ້ງເຮືອນມີລັກສະນະເປັນວົງມົນ ໂດຍມີສາລາກວານຢູ່ໃຈກາງ. ຢູ່ຕໍ່ໜ້າສາລາກວານ ແລະ ຕໍ່ໜ້າເຮືອນ ແຕ່ລະຫຼັງລ້ວນແຕ່ມີຫຼັກເສົາສຳລັບຜູກຄວາຍທີ່ຈະຂ້າໃນເວລາຈັດພິ ທິກຳທາງຮີດຄອງ.

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ດ້ານການນຸ່ງຖືເອ້ຍ້ອງໃນເມື່ອກ່ອນຜູ້ຊາຍຊົນເຜົ່າ ແປະ ນິ ຍົມນຸ່ງກະຕ່ຽວປ່ອງຫູ, ເກົ້າຜົມ, ຕັດແຂ້ວ. ພວກແມ່ຍິງນຸ່ງສິ້ນຫຸ້ມຮັດ

ຄຽນຮອດເອິກແທນເສື້ອຄືຊົນເຜົ່າຕຣຽງ. ຖ້າຫາກຍາມອາກາດໜາວພວກເຂົາເຈົ້າ ຫົ່ມຜ້າແພຕື່ມ, ໃນປັດຈຸບັນການນຸ່ງຖືຂອງ ຄົນໜຸ່ມມີການປ່ຽນແປງໂດຍການຫັນມາ ໃຊ້ເຄື່ອງນຸ່ງທີ່ໄດ້ຈາກການແລກປ່ຽນ ຊື້- ຂາຍຕາມທ້ອງຕະຫຼາດ. ສ່ວນເຄື່ອງນຸ່ງປະ ຈຳຂອງຊົນເຜົ່ານັ້ນສາມາດພົບເຫັນໄດ້ ຫຼາຍໃນເວລາງານບຸນປະເພນີ ແລະ ພິທີ ກຳຕ່າງໆ.

ພາບໂດຍ: ກິມຊົນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ຊົນເຜົ່າ ແຢະ ມີຄວາມນິຍົມກິນເຂົ້າໜຽວ, ມັກກິນອາຫານປະເພດ: ປັງ, ຈີ່ແກງ, ລາບດິບ, ຫຼາມໃສ່ບັ້ງໄມ້, ເອາະລົດຊາດບໍ່ເຜັດ, ບໍ່ເຄັມ. ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມນິຍົມດື່ມເຫຼົ້າໄຫ, ບໍ່ວ່າຈະແມ່ນງານບຸນປະເພນີ ຫຼື ພິທີກຳຕ່າງໆ ແລະ ດື່ມນ້ຳດິບທີ່ຕັກຈາກຫ້ວຍ ຮ່ອງ, ໜອງບົງ.

ງານບຸນ

- ບຸນຈ້າ.

ບຸນຈ້າ ແມ່ນບຸນປະເພນີໃນຮອບວຽນປີໜຶ່ງໆ ພາຍຫຼັງສຳເລັດການເກັບກ່ຽວຜົນຜະລິດແລ້ວຊົນເຜົ່າ ແຢະ ຈະໄດ້ຈັດງານຂຶ້ນໃນເດືອນສຸດທ້າຍຂອງທຸກໆປີນັ້ນຄື: “ການຈັດງານບຸນຈ້າ” ງານບຸນດັ່ງກ່າວຈັດຂຶ້ນເປັນເວລາ 3 ວັນ 3 ຄືນດັ່ງນີ້:

ມື້ທີ 1:

ແມ່ນຫ້າງຫາກະກຽມເຄື່ອງຂອງຮັບໃຊ້ງານບຸນດັ່ງກ່າວເປັນຕົ້ນ: ຜົນຜະລິດທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ເກັບກ່ຽວມານັ້ນ, ເຫຼົ້າໄຫ, ສັດທີ່ຈະຂ້າ (ແຕ່ກ່ອນມື້ທີ 1 ຂ້າຄວາຍ) ແລະ ອື່ນໆ.

ມື້ທີ 2 :

ເຮັດຮີດແມ່ນໄດ້ເອົາເຄື່ອງທີ່ໄດ້ກະກຽມມານັ້ນ, ຂ້າຄວາຍ 1 ໂຕ ແລະ ເຫຼົ້າໄຫຈຳນວນໜຶ່ງ. ຫຼັງຈາກເຮັດຮີດແລ້ວແມ່ນໃຫ້ຄົນໃນບ້ານແມ່ນໄດ້ກິນເຂົ້າຊຸມແຊວກັນ ແລະ ດື່ມເຫຼົ້າໄຫມ່ວນ ຊຶ່ງຈົນຮອດແຈ້ງ.

ມື້ທີ 3:

ແມ່ນມື້ສຸດທ້າຍຂ້າຄວາຍ 1 ໂຕ ແຕ່ງອາຫານ ແລະ ກິນເຫຼົ້າຊຸມແຊວມ່ວນຊື່ນໝົດມື້ໝົດຄືນກໍຖືວ່າການເຮັດບຸນຈ້າ ແມ່ນສຳເລັດ.

ໃນໄລຍະທີ່ເຮັດບຸນຈ້ານີ້ ແມ່ນໄດ້ມີການຄະລຳບ້ານຄື: ຄົນໃນບ້ານບໍ່ໄດ້ເຮັດວຽກ, ບໍ່ອອກນອກບ້ານ ແລະ ຄົນນອກບໍ່ໃຫ້ເຂົ້າບ້ານ, ຖ້າຄົນນອກມີຄວາມຈຳເປັນຢາກເຂົ້າແມ່ນໄດ້ໃຫ້ຄົນໃນບ້ານເຮັດພິທີຮັບຢູ່ນອກບ້ານແລ້ວຈຶ່ງນຳຄົນນອກເຂົ້າມາໃນບ້ານໄດ້.

ປັດຈຸບັນໄດ້ຫັນປ່ຽນຈາກການຂ້າ ຄວາຍ ແລະ ງົວ ແມ່ນໄດ້ຂ້າໝູທັງ 3 ວັນ ປ່ຽນແທນ.

ສິລະປະ ແລະ ເຄື່ອງດົນຕີພື້ນເມືອງ

ຊົນເຜົ່າ ແປະ ແມ່ນມີສິລະປະພື້ນເມືອງກອນຂັບລຳປະຈຳຂອງເຂົາເຈົ້າເຊັ່ນ: ຂັບລອດ, ຂັບອີເຕາະ, ຂັບຢົນ, ຂັບບົດກຮັງ. ນອກຈາກສິລະປະພື້ນເມືອງຍັງມີເຄື່ອງດົນຕີຫຼາຍຊະນິດເຊັ່ນ: ກອງລາ, ປີ່, ຄູ່ຍ ແລະ ອື່ນໆ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາສາປາກເວົ້າ

ຊົນເຜົ່າ ແປະ ບໍ່ມີຕົວໜັງສືຂຽນ, ແຕ່ເຂົາເຈົ້າມີພາສາປາກເວົ້າເປັນອັນສະເພາະຂອງຕົນຈັດເຂົ້າໃນໝວດພາສາມອນ-ຂະ ແມ. ນອກຈາກນີ້, ຍັງສາມາດເວົ້າພາສາຂອງຊົນເຜົ່າ ຕຣຽງ, ຮ່າ ຮັກ, ກະຕູ, ລາວ ແລະ ຫວຽດນາມໄດ້ດີ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ການສົມທຽບ

ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ແປະ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາແປະ
01	ສະບາຍດີ	ກວນເຈເຈິນ
02	ໂຊກດີ	ກະດູຍປາຍ
03	ຂອບໃຈ	ແລມນໍ
04	ຂໍໂທດ	ອິດນອດ
05	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ໂປມໄມແກ່?
06	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ເຈມໄມດໍ?
07	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?	ສະສາຍຫ້ອຍ?
08	ລາກ່ອນ	ລູລອຍ
09	ພົບກັນໃໝ່	ໂບມມານາວ
10	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ໂຢະແມດໍ

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ອັດຕະປື

